

Analiza Nacionalne razvojne strategije Republike Hrvatske do 2030. godine s prijedlozima unapređenja

Nacionalna razvojna strategija Republike Hrvatske do 2030. godine provodi se u četiri razvojna smjera i to: RAZVOJNI SMJER 1. - Održivo gospodarstvo i društvo; RAZVOJNI SMJER 2. - Jačanje otpornosti na krize; RAZVOJNI SMJER 3. - Zelena i digitalna tranzicija i RAZVOJNI SMJER 4. - Ravnomjeran regionalni razvoj.

Za područje invaliditeta provedbeni dokumenti, kako za KPOSI, tako i Razvojnu strategiju su Nacionalni plan izjednačavanja mogućnosti za osobe s invaliditetom za razdoblje od 2021. do 2027. i njemu pripadajući Akcijski plan izjednačavanja mogućnosti za osobe s invaliditetom za razdoblje od 2021. do 2024. Stoga je Analiza Nacionalne razvojne strategije Republike Hrvatske do 2030. godine s prijedlozima kako se postojećim i nekim novim aktivnostima može doprinijeti kvalitetnoj provedbi Nacionalne strategije s pozicije organiziranog civilnoga društva, društvenog razvoja i sudjelovanja osoba s invaliditetom provedena tako je 8. Centar znanja analizirao predložene mjere u Nacionalnom planu i na temelju analize su dane strateške preporuke za svrhu ovog rada. Također, tijekom godine analizira se provedba Akcijskog plana i daju operativne preporuke vezane za dinamiku i obujam provođenja nadležnom Ministarstvu.

U nastavku se daje prikaz analize pojedinih posebnih ciljeva s naznakom mjera, ocjena provedbe mjera te preporuke za njihovo provođenje s naznakom područja u Nacionalnoj razvojnoj strategiji kojem pridonosi.

Razvojni smjer 1. „Održivo gospodarstvo i društvo“

Strateški cilj 2. „Obrazovani i zaposleni ljudi“

Prioritet 1.: Inkluzivni odgoj i obrazovanje te zapošljavanje osoba s invaliditetom

Posebni cilj 1. Osigurati inkluzivan odgoj i obrazovanje za djecu s teškoćama u razvoju i studente s invaliditetom

Mjere za provedbu posebnog cilja:

1. Učinkovit inkluzivan odgoj i obrazovanje za djecu/učenike s teškoćama u razvoju u predškolskim i osnovnoškolskim ustanovama, gimnazijama i ustanovama za umjetničko obrazovanje
2. Učinkovit inkluzivan odgoj i obrazovanje učenika s teškoćama u razvoju u ustanovama za srednjoškolsko strukovno obrazovanje
3. Povećati dostupnost potpore učenicima s teškoćama u razvoju
4. Povećati dostupnost visokog obrazovanja

Ocjena stanja

Nije se postiglo gotovo ništa, a to uzrokuje brojne negativne učinke. Stoga je 8. Centar znanja na tom planu izradio u okviru projekta Platforma 50+ smjernice za prijelaz iz predškolskog u osnovnoškolsko obrazovanje.

Nije se unaprijedio sustav pružanja usluge pomoćnika u nastavi i stručnih komunikacijskih posrednika kao niti uveo pomoćnik u nastavi i stručnih komunikacijskih posrednika za studente.

Nije bilo prilagođenih udžbenika za učenike i studente s oštećenjem vida na vrijeme.

PRIJEDLOG UNAPREĐENJA

U području Održivo gospodarstvo i društvo potrebno je za sve odgojno-obrazovne djelatnike provesti edukaciju, ukinuti diskriminaciju u odnosu na djecu s teškoćama u razvoju i omogućiti im upis u svaku odgojno-obrazovnu ustanovu.

Pružiti potporu učenicima s teškoćama u razvoju putem inkluzivnog sustava obrazovanja koji uključuje fizičku, komunikacijsku i orijentacijsku pristupačnost, a uslugu pomoćnika u nastavi i stručnog komunikacijskog posrednika profilirati kako u pružanju odgovarajućeg obrazovanja i treninga tako i u radno-pravnom statusu. Posebice se zahtjeva uvođenje pomoćnika u nastavi i stručnog komunikacijskog posrednika u sustav visokoškolskog obrazovanja.

Potrebno je osigurati raspisivanje natječaja za prilagodbu udžbenika i nastavnih materijala za učenike i studente s oštećenjem vida na vrijeme, kako bi obzirom na vrijeme potrebno za prilagodbu, učenici i studenti dobili materijale na vrijeme, a ne na kraju školske godine. Potrebno je osigurati i prihvaćanje standarda hrvatske brajice. Također potrebno je osigurati više sredstava za provedbu po pojedinom projektu.

MOGUĆI DOPRINOS ORGANIZACIJA OSOBA S INVALIDITETOM PROVEDBI STRATEGIJE

Organizacije osoba s invaliditetom će u narednom razdoblju snažno zagovarati potpuno inkluzivan sustav odgoja i obrazovanja.

Posebni cilj 2. Unaprjeđenje sustava zapošljavanja osoba s invaliditetom: Održivo gospodarstvo i društvo

Mjere za provedbu posebnog cilja:

1. Priprema osoba s invaliditetom za zapošljavanje
2. Provođenje aktivne politike zapošljavanja osoba s invaliditetom

OCJENA STANJA

Još uvijek je nedostatno informiranje učenika s teškoćama u razvoju u završnim razredima kako u sustavu obrazovanja tako i u sustavu profesionalne rehabilitacije o mogućnostima zapošljavanja i/ili daljnjeg nastavka obrazovanja.

Kvotni sustav zapošljavanja kontinuirano pokazuje dobre rezultate iz razloga što se prati jesu li poslodavci ispunili kvotu i ispostavljaju se kontinuirano računi ukoliko nisu, pa čak i provode sudski postupci.

Veliki pomak je pilotiranje usluge osobnog asistenta na radu i kontinuitet nagrađivanja poslodavaca koji zapošljavaju osobe s invaliditetom. Uvedena je mogućnost osnivanja integrativnih radionica koje su pozitivan pomak u zapošljavanju osoba s invaliditetom, međutim, njihov ubrzani rast mora se usporiti.

Uspostavljena su u nadležnosti države četiri centra za profesionalnu rehabilitaciju koji pružaju podršku pri zapošljavanju i utvrđivanju potrebne razumne prilagodbe.

Poslodavci još uvijek nisu dovoljno senzibilizirani za zapošljavanje osoba s invaliditetom.

PRIJEDLOG UNAPREĐENJA

Potrebno je provoditi kampanje u završnim razredima obrazovnih ustanova radi informiranja učenika s teškoćama u razvoju o mogućnostima zapošljavanja.

Također, potrebno je provoditi Kampanje radi senzibilizacije poslodavaca i to putem video spota prikazujući primjere dobre prakse svake specifične skupine osoba s invaliditetom.

Centri za profesionalnu rehabilitaciju nemaju ujednačeno djelovanje. Zadatak svugdje u svijetu, a predlaže se i za RH, je pružanje visoko specijaliziranih usluga, koje između svih drugih razloga, imaju važan zadatak držati se načela ekonomičnosti što zapravo znači da kvalitetnim radom, kvalitetnom procjenom osobe, neće se trošiti novac za cjelovitu profesionalnu rehabilitaciju, ako to nije precizno utvrđeno, već će se poduzimati mjera za prekvalifikaciju ili dokvalifikaciju.

Potrebno je omogućiti osobama s invaliditetom rad u skraćenom radnom vremenu.

MOGUĆI DOPRINOS ORGANIZACIJA OSOBA S INVALIDITETOM PROVEDBI STRATEGIJE

Organizacije osoba s invaliditetom nužno je uključiti u kampanje i edukacije poslodavaca

Razvojni smjer 2. „Jačanje otpornosti na krize“

Strateški cilj 5. „Zdrav, aktivan i kvalitetan život“

Prioritet 2.: Dostupnost, priuštivost i pristupačnost zdravstvenih i socijalnih usluga osobama s invaliditetom

Posebni cilj 3. Unaprjeđen pristup uslugama u sustavu zdravstvene zaštite osobama s invaliditetom

Mjere za provedbu posebnog cilja:

1. Rana dijagnostika odstupanja od urednog razvoja djeteta i uključivanje u habilitacijske i rehabilitacijske programe
2. Unaprijediti sustavnu dostupnost rane intervencije i zdravstvene zaštite osoba s invaliditetom i djece s teškoćama u razvoju
3. Edukacija i informiranje zdravstvenih radnika o komunikaciji s osobama s invaliditetom te pravima iz Konvencije o pravima osoba s invaliditetom
4. Unaprjeđivati statističke i informacijske strategije i istraživanja za razvoj politike i standarda vezanih uz osobe s invaliditetom
5. Poboljšati kvalitetu i dostupnost zdravstvene zaštite prilagođene potrebama HRVI iz Domovinskog rata

OCJENA STANJA

Započeti procesi unapređenja rane dijagnostike ne razvijaju se u smislu stvaranja protokola za praćenje djece s teškoćama u razvoju i to predstavlja trenutno najveći krizni element u sustavu iz razloga što nepravovremenost uzrokuje neadekvatne terapijske postupke, frustracije roditelja/skrbnika, povećane troškove i nedovoljnu samostalnost i neovisno življenje osoba s invaliditetom. Veliki nedostatak usluga u zajednici, njihova neravnomjerna regionalna raspodijeljenost unutar RH dovodi do siromaštva roditelja koji na sivom tržištu plaćaju usluge, a zbog centralizacije usluga imaju velike troškove prijevoza. Svemu tome dodatni ponder daje nedovoljan broj stručnjaka za koje se već nekoliko godina na postojećim visokoobrazovnim

institucijama planira povećanje broja upisanih studenata ili otvaranje novih studija, a što se tek u tragovima realiziralo.

Sve edukacije koje se provode za zdravstvene radnike su gotovo bezuspješne jer je odaziv iznimno mali ili nikakav.

Što se tiče statističkih podataka RH se ubraja među napredne zemlje jer se izmjenom Zakona o registru o osobama s invaliditetom unaprijedio sustav.

Dostupnost zdravstvene zaštite prilagođene potrebama HRVI iz Domovinskog rata se iz godine u godinu značajno unaprjeđuje što nije slučaj za ostale osobe s invaliditetom.

PRIJEDLOG UNAPREĐENJA

Nagomilane frustracije roditelja djece s teškoćama u razvoju nužno je žurno rješavati putem unapređenja rane razvojne podrške i sustava informiranja roditelja kao i potpune primjene prve socijalne usluge iz sustava socijalne skrbi.

Potrebno je uvesti socijalne usluge rane razvojne podrške kako bi mreža usluga pokrivala cijelu RH.

Također, potrebno je uspostaviti nove kurikulume ili osnovati nove visokoobrazovne ustanove za obrazovanje potrebnih stručnjaka koji nedostaju u sustavu.

Usluge koje primaju HRVI iz Domovinskog rata potrebno je kontinuirano unapređivati, a razinu usluge ostalih osoba s invaliditetom izjednačiti s naprijed navedenim osobama.

MOGUĆI DOPRINOS ORGANIZACIJA OSOBA S INVALIDITETOM PROVEDBI STRATEGIJE

Organizacije osoba s invaliditetom će provoditi edukaciju zdravstvenih djelatnika vezano za specifičnosti postupanja, komunikacije i izazova svake pojedine vrste invaliditeta.

Također, organizacije osoba s invaliditetom zahtijevaju da se uvedu godišnji sistematski pregledi za osobe s invaliditetom kao prioritetnu skupinu.

Posebni cilj 4: Deinstitutionalizacija i prevencija institucionalizacije osoba s invaliditetom

Mjere za provedbu posebnog cilja:

1. Transformacija, deinstitutionalizacija i prevencija institucionalizacije osoba s invaliditetom
2. Osnaživanje pružatelja podrške osobama s invaliditetom u zajednici
3. Unaprjeđenje zakonodavnog okvira za osobe s invaliditetom

Ocjena stanja

Proces deinstitutionalizacije započet 2015. godine, iako se provodi, snažno je usporen i još uvijek nije u potpunosti u skladu s filozofijom i principima neovisnog življenja. S druge strane, prevencija institucionalizacije nije uspostavljena. Trenutno je ubrzan je proces institucionalizacije jer osobe s invaliditetom nemaju dovoljno podrške u zajednici. Za one osobe koje nužno trebaju institucionalizaciju, ona nije omogućena zbog nedostatka smještajnih kapaciteta.

U lokalnoj zajednici, zbog nedostatka usluga, teško su provedive podrške osobama s invaliditetom u zajednici.

Zakonodavni okvir je u postupku pripreme i to Zakon o osobnoj asistenciji i Zakon o inkluzivnom dodatku te izmjene i dopune Zakona o socijalnoj skrbi.

PRIJEDLOG UNAPREĐENJA

Potrebno je unaprijediti sustav deinstucionalizacije potpunom primjenom filozofije i principa neovisnog življenja. Uz to, nužno je razviti usluge u zajednici koje će biti snažna potpora tom procesu.

Potrebno je donijeti Zakon o osobnoj asistenciji i Zakon o inkluzivnom dodatku. Svim osobnim pomagačima nužno je povećati plaće jer ih se teško pronalazi, a to značajno povećava rizik od institucionalizacije.

MOGUĆI DOPRINOS ORGANIZACIJA OSOBA S INVALIDITETOM PROVEDBI STRATEGIJE

Organizacije osoba s invaliditetom predlažu uspostavu mobilnih timova za pružanje podrške osobama s invaliditetom u svrhu prevencije institucionalizacije.

Također, u narednom razdoblju nužno je uključiti organizacije osoba s invaliditetom u pružanje inovativnih socijalnih usluga kao što su odmor od skrbi i palijativna skrb.

Prioritet 3.: Osiguravanje pristupačnosti temeljne društvene infrastrukture i sadržaja javnog života, te jačanje sigurnosti u kriznim situacijama

Posebni cilj 5: Poboljšanje izgrađenog pristupačnog okruženja i prijevoza

Mjere za provedbu posebnog cilja:

1. Evidentiranje pristupačnosti građevina
2. Poboljšanje pristupačnosti građevina
3. Poboljšanje pristupačnosti prijevoza

OCJENA STANJA

Postupak evidentiranja pristupačnosti građevina još uvijek nije započet u sustavnom obliku te to predstavlja iznimno veliki problem kretanju osoba s invaliditetom, a nedostatak planiranja uklanjanja pojedinih građevinskih i orijentacijskih prepreka usporava snažno procese uključivanja osoba s invaliditetom u zajednicu, odnosno njihov samostalni život.

Prijevoz je trenutno najslabija karika za uključivanje osoba s invaliditetom u obrazovne procese, rad, aktivnosti zajednice i uopće u bilo koju aktivnost svakodnevnog života. On ne predstavlja prepreku samo osobama s invaliditetom već i onima koji provode brojne socijalne i zdravstvene usluge kao što su pomoć u kući, osobni asistent, videći pratitelj, stručni komunikacijski posrednik, pomoćnik u nastavi, njegovatelj, patronažna sestra, medicinska sestra i ostali jer nemaju u određenim područjima uopće linija javnoga prijevoza ili su toliko rijetke da se ne može koristiti već su orijentirani na osobne automobile. Čak niti kupovina bicikala pomoćnicama u kući nije mogla biti nadomjestak kvalitetnom prijevozu jer u kišnim i snježnim uvjetima ih nije moguće koristiti.

PRIJEDLOG UNAPREĐENJA

Sukladno inzistiranju pokreta osoba s invaliditetom još prilikom izrade prethodne Nacionalne strategije da se planira mapiranje građevina u državnom vlasništvu i dalje se zahtijeva započeti i

ubrzano provesti taj postupak jer se zadnjih godina na uklanjanju građevinskih prepreka gotovo potpuno stalo.

Budući da RH u narednom razdoblju koristi novu financijsku omotnicu ESF+ neophodno je u nju ugraditi revitalizaciju prijevoza i to u dva smjera uvođenjem u gradski i prigradski prijevoz pristupačnih vozila s ugrađenom asistivnom tehnologijom, a drugo revitalizacijom brojnih prigradskih i međugradskih linija zasnovanih na istraživačkim rezultatima. Također se moraju uvoditi novi tipovi vozila s manjim kapacitetima kako ne bi izazivali prevelike troškove ali i novi modeli prijevoznog sustava kao što je sustav „transport on demand“ - prijevoz na zahtjev pri čemu putnik ili unajmljivač određuje mjesto početka i završetka putovanja te vremena putovanja, „park and ride“, „share transport“ i sl.

MOGUĆI DOPRINOS ORGANIZACIJA OSOBA S INVALIDITETOM PROVEDBI STRATEGIJE

Potrebno je uključiti uključene organizacije osoba s invaliditetom kroz projekt u mapiranje građevina. Udruge osoba s invaliditetom će u narednom razdoblju provesti kampanju za uvođenje pristupačnog prijevoza

Posebni cilj 6: Poboljšanje pristupačnosti sadržaja javnog života i jačanje sigurnosti u kriznim situacijama

Mjere za provedbu posebnog cilja:

1. Poboljšati pristupačnost digitalnih sadržaja i usluga u cilju povećanja neovisnosti i kvalitete života osoba s invaliditetom
2. Povećati sudjelovanje djece s teškoćama u razvoju i osoba s invaliditetom u sportskim i rekreacijskim aktivnostima
3. Uključivanje osoba s invaliditetom u turističke aktivnosti osiguranjem dostupnosti informacija o pristupačnosti turističkih destinacija i usluga, poticanjem projekata usmjerenih na razvoj pristupačnog turizma te osposobljavanjem za rad u turizmu
4. Edukacija i promicanje aktivne implementacije UN Konvencije o pravima osoba s invaliditetom s ciljem zaštite i promicanja prava osoba s invaliditetom
5. Razvijati partnerstvo državne i javne uprave s udrugama osoba s invaliditetom
6. Pratiti provedbu UN Konvencije o pravima osoba s invaliditetom kao i drugih međunarodnih dokumenata i njihove učinke na nacionalnoj razini
7. Povećati sposobnost reagiranja operativnih snaga prema osobama s invaliditetom u sigurnosnim prijetnjama

Ocjena stanja

Proces digitalizacije koji je već ranije pokrenut oplemenjen je obvezom da sve web stranice i aplikacije na mobilnim uređajima trebaju biti pristupačne što se ostvaruje i kroz redovita izvještavanja prikazuje široj javnosti.

U području turizma nekoliko je značajnijih pomaka koji su pokrenuti u smislu edukacije turističkih djelatnika i podizanju svijesti o značaju pristupačnosti, univerzalnog dizajna i razumne

prilagodbe te provedeni brojni projekti.

Također unaprijeđen je položaj sportaša s invaliditetom u odnosu na sportaše bez invaliditeta. Kad su u pitanju operativne snage djelovanja i postupci komunikacije i spašavanja osoba s invaliditetom svega nekoliko akcijskih planova spominje osobe s invaliditetom i način postupanja s njima. U tijeku je nekoliko velikih projekata koji će tom dati značajan poticaj.

PRIJEDLOG UNAPREĐENJA

Potrebno je unaprijediti sustav digitalizacije kroz nekoliko područja, a to su pružanje informacija u obrazovnom sustavu, uvođenje digitalnog praćenja voznih redova, besplatna dostupnost interneta u svim područjima i dr.

Za unapređenje turističke usluge potrebno je provesti nacionalnu kampanju orijentiranu turističkim djelatnicima ali i cijeloj društvenoj javnosti, u suradnji s udrugama osoba s invaliditetom.

U području sporta urediti sportske terene i omogućiti što veće omasovljavanje osoba s invaliditetom u rekreacijskom sportu.

Radi unapređenja komunikacije i postupanja s osobama s invaliditetom prilikom kriznih stanja potrebno je provesti sveobuhvatnu edukaciju operativnih snaga djelovanja i osoba s invaliditetom. Vježbe civilne zaštite s osobama s invaliditetom potrebno je provoditi barem jedanput godišnje u svim jedinicama. Potrebno je prilagoditi sve dokumente i informacije te se koristiti asistivnom tehnologijom u komunikaciji s osobama s invaliditetom.

MOGUĆI DOPRINOS ORGANIZACIJA OSOBA S INVALIDITETOM PROVEDBI STRATEGIJE

Organizacije osoba s invaliditetom će u 2023. navedenom području izraditi Priručnik za postupanje prema osobama s invaliditetom u kriznim situacijama, Vodič za osobe s invaliditetom u kriznim situacijama i Smjernice za unapređenje planova djelovanja u kriznim situacijama.

Također, veliki doprinos dat će projekt „Safe and Equal in EMERgencies - SEE ME“ kojega provodi Ravnateljstvo civilne zaštite u suradnji s udrugama osoba s invaliditetom.

ZAKLJUČNI PRIJEDLOZI

1. Osobama s invaliditetom omogućiti potrebnu i priuštivu asistivnu tehnologiju, od pomagala vezanih za funkcionalne sposobnosti, komunikatora do svih raspoloživih digitalnih alata za unapređenje svakodnevnog življenja;
2. Prijevoz za osobe s invaliditetom i njihove pružatelje usluga potrebno je žurno unaprijediti i uvesti odgovarajuće linije i omogućiti udrugama osoba s invaliditetom nabavu novih prilagođenih vozila kroz ESF+;
3. Vežano za poticanje zelene održivosti udruge osoba s invaliditetom trebaju promijeniti paradigmu djelovanja u skladu s pravilima postupanja za zelene urede
4. Provesti edukaciju udruga osoba s invaliditetom i predstavnika donositelja odluka o Konvenciji UN o pravima osoba s invaliditetom
5. Provesti edukaciju udruga osoba s invaliditetom i predstavnika donositelja odluka o Ciljevima održivog razvoja 2030.
6. Uspostaviti sustavno financiranje reprezentativnih organizacija osoba s invaliditetom

Sve navedeno pridonosi provedbi Nacionalne razvojne strategije u područjima koja se odnose na osobe s invaliditetom:

Razvojni smjer 1. Održivo gospodarstvo i društvo

Razvoju gospodarstva pridonijet će i djelotvorna javna uprava i pravosuđe, koji će ujedno odgovoriti na očekivanja građana u pogledu kvalitete javnih usluga, jasnije i široj javnosti pristupačnije komunikacije, te izgradnje društva zasnovanog na vladavini prava. Politike unaprjeđenja ljudskih potencijala temeljit će se na ulaganju u ljude, na učenju kroz životi za život te na unaprjeđenju kvalitete radnih mjesta i uključivanju svih društvenih skupina u svijet rada.

Strateški cilj 2. Obrazovani i zaposleni ljudi

Obrazovanje koje aktivno potiče cjelovit razvoj učenika, približava ih svakodnevnom životu i osposobljava za suvremen život, svijet rada, zapošljavanje odnosno nastavak obrazovanja jamac je društvenog i gospodarskog razvoja na nacionalnoj razini i spremnosti za globalne izazove.

Temelj trajno održive budućnosti jest u sustavu odgoja i obrazovanja koji će svakom djetetu pružiti sustavno obrazovanje, stjecanje temeljnih kompetencija za cjeloživotno učenje, stjecanje strukovnih i visokoobrazovnih kvalifikacija u kvalitetnim odgojno-obrazovnim ustanovama te omogućiti zaposlenima karijerne puteve u skladu s potrebama gospodarstva i tržišta rada te osobnim sklonostima i sposobnostima.

Jedno od prioritarnih područja strateškog cilja je i pristupačnost ranog predškolskog odgoja i obrazovanja.

Razvojni smjer 2. Jačanje otpornosti na krize

Usmjerenost na jačanje otpornosti na krize dovest će do podizanja kvalitete života za sve građane. Tome će pridonijeti poboljšanje zdravlja građana, podizanje razine društvenih usluga i promicanje društvene uključenosti, kao i borba protiv siromaštva te stvaranje poticajnog okruženja.

Strateški cilj 5. Zdrav, aktivan i kvalitetan život

Samo sinergijsko djelovanje zdravstvenog sustava i osobnog pristupa građana može značajno unaprijediti rezultate u borbi protiv bolesti suvremenog doba koje nas najviše opterećuju.

Posebna pozornost posvetit će se dostupnosti medicinskih usluga na otocima i na ruralnim područjima, ali i za građane koji imaju specifične potrebe u korištenju zdravstvene zaštite, koristeći se između ostalog i mogućnostima telemedicine odnosno digitalnih tehnologija.

Razvojni smjer 3. Zelena i digitalna tranzicija

Usmjeren je na osiguravanje pravedne i uključive tranzicije prema klimatskoj neutralnosti, prelazak na čistu i dostupniju energiju, poticanje zelenih i plavih ulaganja te uvođenje čistijih, jeftinijih i zdravijih oblika prijevoza promicanjem sigurne i održive prometne politike.

Odnosi se na ulaganje u digitalnu infrastrukturu i poticanje uvođenja digitalnih rješenja u interesu građana, čime će se dati doprinos u izgradnji digitalne budućnosti Europe.

Strateški cilj 10. Održiva mobilnost

Promicat će se autonomni sustavi za mobilnost i pametno upravljanje prometom te opskrba održivim alternativnim gorivima u prometu, kao i povećanje digitalne mobilnosti olakšavanjem pristupa informacijskim i komunikacijskim tehnologijama uz integraciju fizičkih i digitalnih sustava.

Posebna će se pažnja posvetiti povećanju cestovne dostupnosti slabije povezanih dijelova Hrvatske koji su udaljeni od gospodarskih središta i većih urbanih centara, a u svrhu ostvarenja prometne teritorijalne cjelovitosti.

Strateški cilj 11. Digitalna tranzicija društva i gospodarstva

Digitalizacijom svakodnevnih procesa s kojima se susreću poduzetništvo i građani u radu s javnim tijelima osigurat će se brža i transparentnija usluga javne uprave, jednako dostupna u svim dijelovima Hrvatske. Pristupačnost elektroničkih usluga preduvjet je za ravnopravno sudjelovanje svih građana u aktivnoj ulozi u društvu i doprinosu pametnom, održivom i uključivom razvoju digitalnog društva i društva u cjelini.

Kako bi se osigurale jednake mogućnosti za iskorištavanje potencijala digitalizacije i omogućilo aktivno sudjelovanje svih građana u digitalnoj transformaciji društva, snažno će se podupirati pristup programima za jačanje digitalnih vještina za sve društvene skupine.

Razvojni smjer 4. Ravnomjieran regionalni razvoj

Usmjeren na smanjivanje socijalnih razlika kroz razvoj potpomognutih područja i područja s razvojnim posebnostima.

Osigurat će se i pristup socijalnim uslugama važnim za smanjivanje rizika od siromaštva i ograničavanje nejednakosti koje proizlaze iz razlika u razvoju pojedinih područja, uz ujednačavanje dostupnosti socijalnih i zdravstvenih usluga i usklađivanje njihove strukture s demografskim i socijalnim osobinama stanovništva. Ulagat će se i u integraciju stanovništva suočenog s rizikom od siromaštva i isključenosti koje živi u urbanim središtima radi osiguravanja dostojne razine životnih uvjeta.

Izrada Analize omogućena je financijskom podrškom Nacionalne zaklade za razvoj civilnoga društva. Sadržaj je isključiva odgovornost autora i nužno ne izražava stajalište Nacionalne zaklade.

